

**Het verband tussen traditionele SDS-attituden van ouders en traditionele SDS-
stereotypen in de adolescent en de rol van sekse van de adolescent**

Master thesis

Master thesis Universiteit Utrecht Clinical Child, Family and Education Studies

Doris Redeker (6500927)

Thesisbegeleider: Joyce Endendijk

Tweede beoordelaar: Coralijn Nas

Datum: 28-05-2021

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie: Een onderzoek naar Seksuele Dubbele Standaard-attituden van ouders in relatie tot de seksuele dubbele standaard-stereotypen van adolescenten. Gedurende mijn master Orthopedagogiek (Clinical Child, Family and Education Studies) aan de Universiteit van Utrecht, heb ik toegewerkt naar het moment waarop ik mijn thesis kon afronden. Bij elke stap in het onderzoeksproces heb ik concrete, waardevolle feedback gekregen van mijn thesisbegeleider Joyce Endendijk. Door haar enthousiasme en kritische blik is het gelukt om deze scriptie te voltooien. Via deze weg wil ik Joyce dan ook hartelijk bedanken voor haar tijd en prettige manier van begeleiden. Ook wil ik mijn medestudent en vriendin Charlotte Geitenbeek bedanken voor het geven van behulpzame feedback en haar steun. Door samen te werken met Charlotte is het mij gelukt om het stuk dat voor u ligt af te ronden. Tenslotte wil ik Isabelle Oey bedanken voor het nakijken van mijn gehele thesis en haar fijne, kritische feedback. Ik wens u veel leesplezier, evenals ik dat heb gehad tijdens het schrijven hiervan.

Doris Redeker

Mei 2021

Abstract

This study investigated parental SDS-attitudes about the sexual double standard [SDS], adolescent gender and the interaction between them in relation to implicit SDS-stereotypes from adolescents between 16 to 20 years old. SDS-stereotypes include different expectations about the sexual behavior of boys/men and girls/women. Parental SDS-attitudes can be defined as approving sexual behavior in girls and boys. Implicit SDS-stereotypes refer to stereotypes that a person is less aware of and they are better predictors of behavior than explicit SDS-stereotypes. The participants ($N = 580$) were high school students living in the Netherlands ($M = 17.38$, $SD = 1.59$, 41.2 % men). Participants filled out an online survey in the classroom of their school, to assess their SDS-stereotypes. The SDS-stereotypes were measured by an implicit association task (IAT). This validated task measured automatic associations between sexually active and sexually passive concepts and male and female names. Besides that, adolescents answered questions about their parents' attitudes about the SDS, using the Scale for the Assessment of Sexual Standards among Youth (SASSY). A hierarchical multiple regression analysis was performed. Results indicate that parents' SDS-attitudes did not significantly predict adolescents' SDS-stereotypes. Adolescent gender was not a significant predictor of adolescents' SDS-stereotypes either. This means there is no difference in the relation between parental SDS-attitudes and SDS-stereotypes from adolescents for boys and girls. The results highlighted the similarities between boys and girls in the predictors of SDS-stereotypes. Interventions focused on the SDS should therefore not distinguish between gender.

Keywords: sexual double standard stereotypes, adolescents, parental sexual double standard attitudes, gender

Abstract

Deze studie onderzocht de attitudes van ouders over de traditionele (hetero)seksuele dubbele standaard (SDS), de sekse van adolescenten en de interactie tussen hen in relatie tot SDS-stereotypen van adolescenten. SDS-stereotypen omvatten verschillende verwachtingen over het seksuele gedrag van jongens/mannen en meisjes/vrouwen. De SDS-attitudes van ouders kunnen worden gedefinieerd als het goedkeuren van seksueel gedrag bij meisjes en jongens. Impliciete SDS-stereotypen verwijzen naar stereotypen, waar een persoon zich minder bewust van is. Ze zijn betere voorspellers van gedrag dan expliciete SDS-stereotypen. De participanten (N= 580) waren middelbare scholieren die in Nederland woonden ($M= 17.38$, $SD= 1.59$, 41.2% mannen). Participanten vulden een online vragenlijst in de klas van hun school in om hun SDS-stereotypen te beoordelen. De SDS-stereotypen werden gemeten met een impliciete associatietoets (IAT). Met deze gevalideerde taak werden automatische associaties tussen seksueel actieve en seksueel passieve begrippen en mannen- en vrouwenamen gemeten. Daarnaast beantwoordden adolescenten vragen over de opvattingen van hun ouders over de SDS, met behulp van de Scale for the Assessment of Sexual Standards among Youth (SASSY). Er werd een hiërarchische meervoudige regressieanalyse uitgevoerd. Resultaten geven aan dat de SDS-attitudes van ouders geen significantie voorspellers was op de SDS-stereotypen. Ook de sekse van adolescenten was geen significante voorspeller op de SDS-stereotypen van de adolescent. Dit betekent dat er geen verschil is gevonden in de relatie tussen SDS-attitudes en SDS-stereotypen voor jongens en meisjes. De resultaten wijzen op de overeenkomsten tussen jongens en meisjes. Dit impliceert dat seksuele voorlichting om de traditionele SDS te verminderen zich moet richten op gelijkenissen in plaats van verschillen tussen jongens en meisjes.

Keywords: seksuele dubbele standaard stereotypen, adolescenten, seksuele dubbele standaard attitudes ouders, geslacht

Het verband tussen traditionele SDS-attituden van ouders en traditionele SDS-stereotypen in de adolescent en de rol van sekse van de adolescent

De seksuele dubbele standaard (SDS) houdt verband met de neiging om verschillende normen voor seksueel gedrag te hanteren voor heteroseksuele vrouwen en heteroseksuele mannen (Marks & Fraley, 2006). Volgens de traditionele SDS wordt verwacht van mannen dat zij seksueel actief en dominant zijn en de initiator van (hetero) seksuele activiteit, terwijl van vrouwen wordt verwacht dat zij seksueel reactief, onderdanig en passief zijn (Endendijk et al., 2019). Bovendien wordt aan mannen traditioneel gezien meer seksuele vrijheid toegekend dan aan vrouwen (Meuhlenhard & McCoy, 1991). Als gevolg van de SDS kunnen mannen en vrouwen verschillend worden behandeld voor hetzelfde seksuele gedrag. Dergelijke effecten, waarbij voor mannen en vrouwen consequenties volgen voor het overtreden van sociale normen door hun gedrag, kunnen verstrekkende negatieve gevolgen hebben voor individuen en de samenleving (Endendijk et al., 2019). Slut-shaming wordt bijvoorbeeld door 50% van de vrouwen ervaren, tegenover 20% van de mannen (Hill & Kearl, 2011). De SDS wordt eveneens geassocieerd met sekseverschillen in seksueel risicogedrag, waaronder meer bedpartners bij mannen, minder gebruik van condooms en aandringen tot seksuele handelingen bij vrouwen (Lefkowitz et al., 2014). De SDS wordt daarnaast in verband gebracht met het feit dat de meeste daders van seksuele dwang mannen zijn en vrouwen daarbij vaker slachtoffer zijn (Shen et al., 2012). Tenslotte blijkt de SDS ook gerelateerd aan homofobie, genderongelijkheid en seksisme (Zaikman & Marks, 2014; Zaikman et al., 2016). Vanwege de negatieve gevolgen van de SDS is het belangrijk om te onderzoeken welke factoren hieraan ten grondslag liggen. De huidige studie richt zich op SDS-attituden van ouders en impliciete SDS-stereotypen van adolescenten, en of deze relatie anders is voor mannen dan voor vrouwen. De kennis die deze huidige studie oplevert kan gebruikt worden in interventies of voorlichtingen om de negatieve gevolgen van de SDS te verminderen.

De SDS wordt in de huidige studie gedefinieerd als de mate waarin mensen de SDS hebben geïnternaliseerd in hun eigen sociale cognities, specifiek hun stereotypen (Greenwald et al., 2002). Onderzoekers suggereren dat SDS-stereotypen mogelijk alleen op impliciet niveau aanwezig zijn (Endendijk et al., 2019). In de huidige studie ligt de focus daarom op impliciete SDS-stereotypen. Impliciete stereotypen zijn vaak betere voorspellers van gedrag dan expliciete stereotypen (Greenwald et al., 2009). Impliciete stereotypen betreffen stereotypen waarvan een persoon zich minder bewust is (Gawronski & Bodenhausen, 2006).

Toegepast op de SDS betreffen impliciete SDS-stereotypen de verwachtingen die men heeft over het seksuele gedrag van mannen en vrouwen, waarbij verwacht wordt dat mannen in hoge mate seksueel actief zijn en vrouwen meer passief (Endendijk et al., 2019).

Een van de factoren waar de huidige studie zich op focust zijn de SDS-attituden van ouders. De SDS-attituden van ouders kunnen gedefinieerd worden als het goedkeuren of afkeuren van seksueel gedrag, verschillend bij meisjes en jongens (Endendijk et al., 2019). SDS kan worden beschouwd als een sociale norm, waarbij gedeelde regels sociaal gedrag sturen of beperken. Sociale normen worden doorgegeven door personen in een sociale setting (Cialdini & Trost, 1998), waaronder ouders. Sociale normen als de SDS blijven alleen voortbestaan als deze worden gedeeld met anderen (Cialdini & Trost, 1998). Volgens de sociale normtheorie worden adolescenten gemotiveerd om attituden die door ouders worden overgebracht, bijvoorbeeld over de SDS, te internaliseren, omdat dit wordt goedgekeurd door de sociale omgeving (Cialdini & Trost, 1998; Van de Bongardt et al., 2015). Deze motivatie wordt hiermee gevoed door het naleven van de sociale norm, waarbij sancties volgen voor het niet naleven van de sociale norm. Daarnaast is het niet voldoen aan de sociale norm en de daaruit voortvloeiende afwijzing van een sociale groep schadelijk voor het gevoel van eigenwaarde (Cialdini & Trost, 1998). Vooral attituden van anderen bevatten informatie over sociale normen, aangezien attituden de goedkeuring of afkeuring van bepaald gedrag betreffen.

Met betrekking tot attituden van ouders over de SDS zijn er meerdere studies die bewijs vinden dat ouders traditionele attituden overbrengen op hun kinderen (Connell & Elliot, 2009; Downie & Coates, 1999; Kim & Ward, 2007). Zo vinden ouders het sneller goed dat jongens op jonge leeftijd geslachtsgemeenschap hebben dan van meisjes (Wright, 2009). Er is daarnaast enig bewijs dat de attituden van ouders over seksuele tolerantie en het gebruik van condooms gerelateerd zijn aan attituden van adolescenten over seks en condooms (Wright, 2009). Echter, er is slechts een studie die specifiek heeft gekeken naar traditionele SDS-attituden van ouders gerelateerd aan de traditionele denkbeelden van adolescenten over de SDS. Uit dit ongepubliceerde proefschrift kwam naar voren dat meer traditionele opvattingen over de SDS van ouders verband hielden met meer traditionele denkbeelden van adolescenten over de SDS (Miller, 2012). In de huidige studie wordt de relatie tussen de attituden van ouders over de SDS en SDS-stereotypen van adolescenten nader onderzocht.

Een andere factor waar de huidige studie zich op focust zijn sekseverschillen in de SDS. Onderzoek toont namelijk aan dat mannen de SDS in grotere mate bevestigen dan vrouwen (England & Bearak, 2014). Zo bevestigen 46% van de mannen en 8% van de

vrouwen dat de traditionele SDS op het gebied van het initiëren van vrijblijvende seksuele activiteit aanwezig is (Kettrey, 2016). Bovendien ervaren mannen meer seksuele vrijheid en willen de SDS hierdoor mogelijk meer in stand houden dan vrouwen (Baumeister & Twenge, 2002; Rudman et al., 2013), terwijl de traditionele SDS de ontwikkeling van seksuele autonomie van vrouwen juist in de weg staat (Kreager & Staff, 2009). Hierdoor worden vrouwen minder goed in het bespreken hun behoeften en wensen omtrent seks, stellen zich passief op en zijn onzeker over hun uiterlijk (Vanwesenbeeck, 2011). Andere gendertheorie die relevante voorspellingen geeft met betrekking tot SDS, zijn de mannelijke en vrouwelijke controletheorie (Baumeister & Twenge, 2002). Deze theorie integreert zowel evolutionaire als sociaal-culturele perspectieven om de onderdrukking van vrouwelijke seksualiteit en sekseverschillen in de SDS uit te leggen. Volgens de mannelijke controletheorie kan SDS worden gezien als een mannelijk voorrecht dat mannen willen behouden. Voordelen die voortkomen uit de SDS voor mannen zijn zekerheid over vaderschap (Buss, 1994) en algemeen gezien verminderde onzekerheid (Baumeister & Twenge, 2002). Zodanig maakt de SDS deel uit van een patriarchaal systeem, dat wordt gecreëerd door mannen. Mannen bevestigen het patriarchaal systeem meer dan vrouwen. Daarom lijken mannen de SDS meer te steunen dan vrouwen (Rudman et al., 2013). Doordat de mannelijke controletheorie suggereert dat de SDS een vorm van mannelijk voorrecht is dat mannen willen behouden, is de verwachting dat mannen de traditionele SDS-stereotypen meer bevestigen dan vrouwen.

Sekse van de adolescent en SDS-attituden van ouders interacteren mogelijk ook met elkaar in relatie tot SDS-stereotypen van adolescenten. Onderzoek naar seksualiteit bij adolescenten toont namelijk dat ouders meer feitelijke informatie en morele discussies voeren met dochters over seks en daten, dan met zonen (Nolin & Petersen, 1992; Wood et al., 2002). Daarnaast zijn moeders geneigd hun seksuele kennis meer over te dragen aan hun kinderen dan vaders (Nolin & Petersen, 1992) en deze kennis wordt vaker overgedragen aan dochters dan op zonen (Thornburg, 1981; Nolin & Petersen, 1992). Echter heeft eerder onderzoek zich niet specifiek gefocust op de relatie tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten. Doordat er meer informatie en kennis over seks wordt overgebracht op dochters, is de verwachting in de huidige studie dat dochters de SDS meer hebben meegekregen dan zonen en dat de relatie tussen de SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten dus sterker is bij meisjes dan bij jongens.

De onderzoeksvraag van de huidige studie is: 'Is er een relatie tussen traditionele SDS-attituden van ouders en traditionele impliciete SDS-stereotypen van adolescenten, en is er sprake van sekseverschillen?'. De verwachting is dat de traditionele impliciete SDS-

attituden van ouders meer gerelateerd zijn aan traditionele impliciete SDS-stereotypen in de adolescent. De tweede verwachting is dat mannen meer traditionele SDS-stereotypen hebben dan vrouwen. De derde verwachting is dat de relatie tussen traditionele SDS-attituden van ouders en het traditionele SDS-stereotypen sterker is voor meisjes dan voor jongens.

Methode

Participanten

Studenten (Bachelor- en Masterstudenten van de studie Orthopedagogiek) hebben middelbare scholen en MBO scholen geworven via hun persoonlijk netwerk (o.a. eigen voormalige school, huidige stage-instelling) om te participeren aan deze studie. Door het gebruik van een informatiebrief (via e-mail of persoonlijk verspreid) hebben de studenten 24 scholen in de periode van november 2017 tot juni 2019 geworven om te participeren in deze studie. De populatie in de huidige studie bestond uit Nederlandse adolescenten in de leeftijdscategorie 16 tot 20 jaar oud. Bij de klassenafname hebben enkele oudere adolescenten deelgenomen. In totaal bestond de steekproef uit 580 adolescenten in de leeftijdscategorie 16 tot 31 jaar oud ($M = 17.38$, $SD = 1.59$, 58.8 % vrouwen). Bij elke school hebben een of twee klassen geparticipeerd in het onderzoek. De etnische diversiteit van de steekproef was representatief voor de Nederlandse bevolking (74.3% van de adolescenten was van Nederlandse afkomst). Het opleidingsniveau lag iets hoger in vergelijking met de Nederlandse bevolking. Het opleidingsniveau van de participanten bestond uit 37.2% mavo/mbo, 37.9% havo, 20.5% vwo en 4.3% gymnasium.

Procedure

Participanten vulden een online enquête in (duur: ongeveer 45 minuten) via Limesurvey. De volgorde van de vragenlijsten was voor alle participanten hetzelfde (achtergrond, kenmerken, geslachtskenmerken, SDS-stereotypen, seksuele activiteit van leeftijdgenoten, SDS bekrachtiging leeftijdgenoten, blootstelling aan seksuele muziekvideo's, reality-tv, porno en sexy mensen op sociale media, SDS bekrachtiging in de media, ouderlijke beperkingen, SDS bekrachtiging ouders, ervaring met seksuele geslachtsgemeenschap, seksuele geaardheid). Door te starten met de vragenlijst over de stereotypen van de adolescent zelf, werd de invloed van de antwoorden op de vragenlijsten die de attituden van ouders, peers en media maten zo minimaal mogelijk gehouden. Daarnaast is de keuze gemaakt om gevoelige onderwerpen als seksuele geaardheid en seksuele ervaring aan het einde van de vragenlijsten te plaatsen. Om de kans te verkleinen dat

participanten automatisch meerdere malen hetzelfde antwoord invulden werden meerdere items binnen een vragenlijst altijd willekeurig gepresenteerd aan de participanten. Participanten vulden de vragenlijsten in de klas in onder toezicht van de student-assistent die de school geworven had. Participanten gaven online toestemming voor zij begonnen met het invullen van de vragenlijsten. De participanten ontvingen geen beloning voor het invullen van de vragenlijst. Er werd gebruik gemaakt van gevalideerde vragenlijsten of aanpassingen van gevalideerde vragenlijsten. De ethische commissie van Faculteit Maatschappij- en Gedragwetenschappen van de Universiteit Utrecht heeft deze studie goedgekeurd.

Meetinstrumenten

Achtergrondkenmerken

Adolescenten rapporteerden over hun geslacht (0= jongen, 1= meisje).

Impliciete SDS-stereotypen

Impliciete stereotypen over de SDS werden gemeten met een impliciete associatietaak (IAT) (Nosek et al., 2002). Met deze taak werden automatische associaties tussen seksueel actieve en seksueel passieve begrippen en mannen- en vrouwenamen gemeten. Voorbeelden van seksueel actieve begrippen waren masturberen, vreemdgaan, one-night-stands en scharrels. Voorbeelden van seksueel passieve begrippen waren maagd, preuts, kuis en trouw. De taak bestond uit een aantal congruente en incongruente blokken. In een congruent blok verbonden participanten zo snel mogelijk namen en seksuele begrippen over categorieën 'seksueel actief of man' en 'seksueel passief of vrouw.' In het incongruente blok deelden participanten zo snel mogelijk dezelfde namen en begrippen over de categorieën 'seksueel passief of man' en 'seksueel actief of vrouw.' Hierbij was het idee dat het verdelen van stereotypen in het incongruente blok moeilijker was, omdat associaties gemaakt moesten worden die niet passend waren bij de traditionele SDS. Aan de hand van de scoringsmethode van Greenwald (2002) werden scores berekend op basis van de snelheid en fouten die participanten maakten in de incongruente blokken tegenover de congruente blokken. Traditionele impliciete SDS-stereotypen waren aanwezig wanneer een deelnemer mannennamen gemakkelijker associeert met seksuele activiteit en vrouwenamen met seksuele passiviteit (positieve scores op de IAT). Omgekeerde impliciete SDS-stereotypen waren aanwezig wanneer een deelnemer vrouwen gemakkelijker associeerde met seksuele activiteit en mannen met seksuele passiviteit (negatieve scores op de IAT). Egalitaire impliciete SDS-stereotypen waren aanwezig wanneer een deelnemer vrouwen net zo gemakkelijk associeerde met seksuele activiteit en mannelijk met seksuele passiviteit (scores rond nul op de IAT).

Traditionele SDS-attituden ouders

Om de onafhankelijke variabele SDS-attituden van ouders te meten is een vragenlijst gebruikt die gebaseerd is op de items van Scale for the Assessment of Sexual Standards among Youth (SASSY; Emmerink et al., 2017). De vragenlijst betrof 8 verschillende items. De adolescenten vulden in wat zij dachten dat hun ouders vonden over bepaald seksueel gedrag voor mannen en vrouwen. Een voorbeeld van een uitspraak was: “Mijn ouders vinden dat meisjes zich op het gebied van seks terughoudender moeten gedragen dan jongens.” Er werd gebruik gemaakt van een Likert-schaal waarbij 1 helemaal niet waar is en 6 helemaal waar. Scores op de verschillende items werden samengenomen tot een gemiddelde. Hoe hoger de gemiddelde score op de vragenlijst, hoe meer traditionele SDS-attituden ouders hadden volgens adolescenten. Uit onderzoek is gebleken dat SASSY een betrouwbaar en valide meetinstrument is voor de beoordeling van de SDS bij adolescenten. De betrouwbaarheid van de SASSY-schaal was beoordeeld in 2 fasen. In de eerste fase was een cronbach's alfa verkregen van .89 en in de tweede fase was een cronbach's alfa verkregen van .90. Deze alfa's liggen ruim boven het afkappunt voor een betrouwbare schaal (Emmerink et al., 2017).

Analyse

In SPSS werd een hiërarchische multiple regressieanalyse uitgevoerd. De afhankelijk variabele was de impliciete SDS-stereotypen van de adolescent en de onafhankelijke variabele was de SDS-attituden van ouders. De moderator was sekse van de adolescent. Voor de uitvoering van de analyse zijn de assumpties gecontroleerd. In de eerste stap van de regressieanalyse zijn de variabelen SDS-attituden van ouders en sekse toegevoegd als voorspellers. In de tweede stap zijn de variabelen SDS-attituden van ouders, sekse en de interactieterm SDS-attituden*sekse toegevoegd.

Resultaten

Beschrijvende Statistieken en Data-inspectie

De variabelen hadden geen missende waarden. Van een student was geen leeftijd bekend, welke is beschouwd als missende waarde en daarom verwijderd is uit de dataset. Er is aan alle assumpties voor de analyses voldaan. In het histogram was te zien dat de variabele impliciete SDS-stereotypen van adolescenten en de variabele attitude van ouders normaal verdeeld waren. Bij de SDS-stereotypen van adolescenten was een univariate outlier gevonden, welke is gewinsorized (i.e., aangepast naar een waarde die nog net binnen de grens viel van $3,6*SD$ van de mean; Tababnick & Fidell, 2012). Bij de SDS-attituden van ouders zijn geen univariate outliers gevonden. Door middel van een scatterplot is geconstateerd dat

aan de assumpties van homoscedasticiteit en lineariteit is voldaan. Ook waren er geen bivariate outliers. Tenslotte is tijdens het uitvoeren van de hiërarchische multi-pele regressieanalyse gebleken dat de residuen van de afhankelijke variabelen normaal verdeeld waren. Ook was er geen sprake van multicollineariteit bij de variabelen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten (VIF 1.0 en Tolerance 1.0). Een onafhankelijke t-toets is uitgevoerd om te vergelijken of er verschillen waren tussen jongens en meisjes met betrekking tot de SDS-stereotypen van de adolescent en SDS-attituden van ouders. Uit de t-toets bleek dat het verschil tussen jongens en meisjes op SDS-stereotypen niet significant was, $t(578) = -1.13, p = 0.26$. Verder waren de SDS-attituden van ouders niet significant verschillend voor jongens en meisjes, $t(578) = 0.91, p = 0.36$. Uit de correlatie bleek daarnaast dat dat SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van de adolescent voor zowel jongens als meisjes niet met elkaar samenhangen. De Pearson-correlatie tussen SDS-stereotypen en SDS-attituden van ouders wees uit dat er een niet-significant, zwak verband bestond tussen de variabelen. Daarnaast zijn de gemiddelde scores op zowel SDS-attituden van ouders als SDS-stereotypen van de adolescent niet hoog. Dit houdt in dat er geen sterke traditionele SDS-attituden en SDS-stereotypen gevonden zijn. In Tabel 1 staan de gemiddeldes, standaarddeviaties en correlaties van de variabelen SDS-stereotypen van de adolescent en SDS-attituden van ouders.

Tabel 1.

Beschrijvende statistieken en correlaties tussen de variabelen.

	1	<i>M</i>	<i>SD</i>
SDS-stereotypen adolescenten		.13	.38
SDS-attituden ouders	.05	2.12	.94

* $p < .05$; ** $p < .001$

Moderatie van de Relatie Tussen SDS-attituden van Ouders en SDS-stereotypen van de Adolescent

In Tabel 2 zijn de resultaten zichtbaar van de regressieanalyse, waarbij SDS-stereotypen van adolescenten voorspeld werden uit sekse van adolescenten en SDS-attituden van ouders en de interactie tussen SDS-attituden ouders*sekse. Stap 1 van het regressiemodel bleek een niet significantie 5% van de variantie in SDS-stereotypen te verklaren. De losse predictoren sekse van de adolescent en SDS-attituden van ouders bleken dan ook geen

significante voorspellers van SDS-stereotypen van adolescenten. Dit betekent dat er geen verschil is gevonden in de relatie tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten. De hypothese dat SDS-attituden van ouders meer gerelateerd zijn aan SDS-stereotypen van adolescenten sluit daarbij niet aan bij de gevonden resultaten. Daarnaast laat dit zien dat er geen sekseverschil was in de SDS-stereotypen. Dit sluit niet aan bij de hypothese dat jongens sterkere SDS-stereotypen hebben dan meisjes. In stap 2 verklaarde de interactie tussen SDS-attituden van ouders en sekse een extra niet-significante 6% van de variantie in SDS-stereotypen van adolescenten. De interactie tussen SDS-attituden van ouders en sekse is geen significante toevoeging aan het belang van SDS-attituden van ouders en sekse als voorspellers van SDS-stereotypen van de adolescent. De interactie tussen SDS-attituden van ouders en sekse was geen significante voorspeller van SDS-stereotypen van de adolescent. Dit betekent dat de relatie tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten niet anders was voor jongens en meisjes. Dit resultaat sluit niet aan bij de hypothese ‘de relatie tussen SDS-attituden van ouders en de SDS-stereotypen van adolescenten is sterker voor meisjes dan voor jongens’.

Tabel 2.

Hiërarchische regressieanalyse: SDS-attituden van ouders, sekse en interactieterm als voorspellers

	SDS-stereotypen adolescenten			
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	ΔR^2
Stap 1				.01
SDS-attituden ouder	.02	.02	.05	
Sekse	.04	.03	.05	
Stap 2				
SDS-attituden ouders	.06	.05	.14	<.001
Sekse	.04	.03	.05	
SDS-attituden ouders * sekse	-.03	.03	-.10	
R² totaal	.01			
N	580			

* $p < .05$; ** $p < .001$

Discussie

De onderzoeksvraag luidde: ‘Is er een relatie tussen traditionele SDS-attituden van ouders en traditionele impliciete SDS-stereotypen van adolescenten, en is er sprake van sekseverschillen?’ Allereerst was er geen verband tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van de adolescent. Ten tweede is er geen sekseverschil in SDS-stereotypen gevonden. Ten slotte was de relatie tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten niet anders voor jongens en meisjes. Diverse studies tonen echter wel aan dat ouders traditionele attituden overbrengen op hun kinderen (Connell & Elliot, 2009; Downie & Coates, 1999; Kim & Ward, 2007). Hierbij dient in ogenschouw te worden genomen dat er sprake is van afnemende invloed van ouders op adolescenten. De invloed van bijvoorbeeld peers en media neemt juist toe in deze leeftijdsfase, vooral op het gebied van seksuele ontwikkeling (Laible et al., 2004; Sumter et al., 2009). Echter, adolescenten zijn op jongere leeftijd gevoeliger voor de opvattingen van hun ouders (L’Engle et al., 2006; L’Engle & Jackson, 2008; Ragsdale et al., 2014; Scull et al., 2018). De participanten van eerdere studies hadden een jongere leeftijd dan de participanten van de huidige studie. Ook blijkt uit eerder onderzoek dat er grote verschillen waren in rapportages van (communicatie over) seksueel gedrag door adolescenten en ouders (Jaccard et al., 1998). Dit zouden verklaringen kunnen zijn voor het uitblijven van een verband tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten.

Daarnaast was de verwachting dat mannen meer traditionele SDS-stereotypen vertonen dan vrouwen. Ook hier zijn geen significante resultaten voor gevonden. Eerdere studies tonen wel aan dat mannen meer traditionele SDS-stereotypen vertonen (Baumeister & Twenge, 2002; Rudman et al., 2013). Volgens de mannelijke controletheorie kan de SDS worden gezien als een mannelijk voorrecht dat mannen willen behouden. Voordelen die voortkomen uit de SDS voor mannen zijn zekerheid over vaderschap (Buss, 1994) en algemeen gezien verminderde onzekerheid (Baumeister & Twenge, 2002). Volgens de vrouwelijke controletheorie zijn er ook voordelen voor vrouwen, zoals bijvoorbeeld de hoge waarde van seksuele gunsten die zij kunnen gebruiken bij laag gewaardeerde gunsten van mannen, zoals economische voorzieningen, monogame relaties en ouderlijke investeringen. Concluderend brengt de SDS ook voor vrouwen voordelen met zich mee. Deze twee theorieën kunnen mogelijk verklaren waarom er geen sekseverschil is gevonden in SDS-stereotypen (Endendijk et al., 2019).

De studies die wel sekseverschillen vonden in SDS-cognities zijn voornamelijk in Amerika uitgevoerd. Uit onderzoek blijkt dat er in Nederland minder sprake is van genderongelijkheid dan in Amerika (van Bavel, 2014). Mogelijk heeft dit te maken met dat

Nederland hoog scoort in termen van gendergelijkheid. Dit blijkt uit de lage score op de Gender Gap Index (World Economic Forum, 2021). Deze score houdt in dat genderongelijkheid voor 76.2% is opgeheven. Wanneer er sprake is van meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen worden traditionele genderstereotypen mogelijk minder aangehangen door zowel mannen als vrouwen. Ook worden sekseverschillen hierdoor mogelijk minder geïnternaliseerd in de eigen denkbeelden over gender.

Als laatste werd verwacht dat de relatie tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten sterker was voor meisjes dan voor jongens. Onderzoek naar seksualiteit bij adolescenten toont dat ouders meer feitelijke informatie en morele discussies voeren met dochters over seks en daten, dan met zonen (Thornburg, 1981; Nolin & Petersen, 1992; Wood et al., 2002). De verwachting was hierbij was dat de relatie tussen traditionele SDS-attituden van ouders en traditionele SDS-stereotypen van adolescenten sterker was voor meisjes dan voor jongens. In het huidige onderzoek is geen verband gevonden, waaruit blijkt dat de relatie sterker was voor meisjes dan voor jongens. Hierdoor is de verwachting dat ouders hun zoons en dochters geen andere boodschap meegeven over seksualiteit en genderrollen. De invloed op de denkbeelden van adolescenten is dus mogelijk niet anders voor jongens en meisjes. Ook werd hierbij opgemerkt dat de lage scores op de SDS-attituden van ouders weergeven dat ouders volgens adolescenten meer egalitaire attituden over de SDS hebben, waarbij zij gelijke opvattingen hebben over het seksuele gedrag van meisjes en jongens. Ook dient hierbij benoemd te worden dat adolescenten minder goed kunnen inschatten hoe hun ouders denken over seksuele gedragingen van jongens en meisjes. Uit eerder onderzoek bleek dat er grote verschillen zijn in rapportages van seksueel gedrag door ouders en adolescenten (Jaccard et al., 1998). Dit is wellicht een verklaring voor het uitblijven van een sekseverschil in de relatie tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten.

Sterke punten en beperkingen van de huidige studie

Een sterk punt van het onderzoek was het gebruik van een betrouwbare en valide vragenlijst. Hierbij werd gebruik gemaakt van een anonieme online vragenlijst in de klas. De kans op sociaal wenselijke antwoorden bij gevoelige en persoonlijke vragen is hierdoor verkleind. Wanneer een onderzoeker zelf een vragenlijst bij een participant afneemt, is er een verhoogde kans op sociaal wenselijke antwoorden (Miller & Panjikaran, 2001). Een volgend sterk punt was de steekproef: deze is groot genoeg om een betrouwbare schatting van een correlatie tussen variabelen te kunnen doen (Schönbrodt & Perugini, 2013). Daarnaast zijn de attituden van ouders gemeten door middel van de SASSY-schaal. Een sterk punt aan dit

meetinstrument is dat de betrouwbaarheid een hoge score kreeg. Hierdoor was er sprake van een hoge interne consistentie. Een andere meerwaarde is dat de huidige studie vernieuwend was. Eerdere studies richtten zich voornamelijk op de sociale normtheorie en seksuele attituden in het algemeen. Er is slechts een studie die specifiek traditionele SDS-attituden van ouders gerelateerd aan de traditionele denkbeelden van adolescenten over de SDS heeft onderzocht. Uit dit ongepubliceerde proefschrift kwam naar voren dat meer traditionele opvattingen over de SDS van ouders geassocieerd waren aan meer traditionele denkbeelden van adolescenten over de SDS (Miller, 2012).

De huidige studie kent ook een aantal beperkingen. Allereerst is er gebruik gemaakt van impliciete SDS-stereotypen, en er worden vaker sterkere verbanden gevonden bij impliciete stereotypen dan bij expliciete stereotypen. De expliciete traditionele SDS-attituden waren in eerder onderzoek duidelijk sterker bij mannen dan bij vrouwen, terwijl de impliciete SDS-attituden van mannen meer neigden naar egalitair (Sakaluk & Milhausen, 2012). Daarnaast is in dit onderzoek gebruik gemaakt van de aangepaste versie van de reeds bestaande en valide beoordeelde IAT(vragenlijst). De reden hiervoor is dat er nog geen valide IAT bestond om de SDS-stereotypen te onderzoeken. Dit zou mogelijk kunnen verklaren waarom er geen significante resultaten gevonden zijn. Tenslotte is dit een correlatief onderzoek, waardoor er geen uitspraken gedaan kunnen worden over causaliteit (Field, 2013).

Conclusie

Op basis van de beperkingen van dit onderzoek worden de volgende suggesties voor vervolgonderzoek gedaan. Een suggestie voor vervolgonderzoek is naast het rapporteren van adolescenten over de attituden van hun ouders, ook ouders zelf te laten rapporteren. Ook wordt aanbevolen om gebruik te maken van een gevalideerd meetinstrument om de SDS-stereotypen te onderzoeken. Daarnaast zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op een jongere leeftijdsgroep, bijvoorbeeld vanaf 12 jaar. Bij deze leeftijdsgroep is mogelijk minder sprake van afnemende invloed van ouders. Daarnaast kan vervolgonderzoek zich focussen op cross culturele verschillen in genderongelijkheid.

Concluderend zijn de volgende implicaties naar voren gekomen. Voor zover bekend was tijdens de huidige studie, ontbrak het aan wetenschappelijk onderzoek naar de relatie tussen SDS-attituden van ouders en SDS-stereotypen van adolescenten. Ook is uit dit onderzoek gebleken dat er weinig verschil is tussen jongens en meisjes in SDS-stereotypen. Gezien deze uitkomst zouden interventies en seksuele voorlichting over de SDS zich niet zozeer moeten richten op de verschillen tussen jongens en meisjes, maar juist op de gelijkenissen. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat de seksuele gelijkheid van mannen en

vrouwen toeneemt. Ook het onderzoeken of deze relatie anders is voor meisjes dan voor jongens is vernieuwend. Door het ontbreken van wetenschappelijke kennis op het gebied van de SDS, wordt hiermee ook de maatschappelijke relevantie benadrukt. Door de afnemende invloed van ouders op adolescenten, zouden interventies zich meer kunnen richten op de invloed van peers op adolescenten. Wanneer interventies zich hierop richten en interventies zich zullen richten op de gelijkenissen tussen jongens en meisjes, zal de traditionele SDS mogelijk afnemen en kan er bewogen worden richting seksuele gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Referentielijst

- Baumeister, R. F., & Twenge, J. M. (2002). Cultural suppression of female sexuality. *Review of General Psychology*, 6(2), 166-203. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.6.2.166>
- Bordini, G. S., & Sperb, T. M. (2013). Sexual Double Standard: A Review of the Literature Between 2001 and 2010. *Sexuality & Culture*, 17, 686-704. <https://doi.org/10.1007/s12119-012-9163-0>
- Buss, D. M. (1994). The strategies of human mating. *American Scientist*, 82(3), 238–249.
- Connell, C., & Elliott, S. (2009). Beyond the birds and the bees: Learning inequality through sexuality education. *American Journal of Sexuality Education*, 4(2), 83-102. <https://doi.org.proxy/10.1080/15546120903001332>
- Cialdini, R. B., & Trost, M. R. (1998). *Social influence: Social norms, conformity and compliance*. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The handbook of social psychology*, 151–192. McGraw-Hill.
- Downie, J., & Coates, R. (1999). The impact of gender on parent-child sexuality communication: Has anything changed?. *Sexual and Marital Therapy*, 14(2), 109-121. <https://doi.org/10.1080/02674659908405397>
- Emmerink, P. M. J, van den Eijnden, R. J. J. M., ter Bogt, T. F. M., & Vanwesenbeeck, I. (2017) A Scale for the Assessment of Sexual Standards Among Youth: Psychometric Properties. *Archives of Sexual Behavior*, 46, 1699-1709. <https://doi.org/10.1007/s10508-017-1001-x>
- Endendijk, J. J., Groeneveld, M. G., Van Berkel, S. R., Hallers- Haalboom, E. T., Mesman, J., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2013). Gender stereotypes in the family context: Mothers, fathers, and siblings. *Sex Roles*, 68, 577–590. <https://doi.org/10.1007/s11199-013-0265-4>
- Endendijk, J. J., van Baar, A. L., & Deković, M. (2019). He is a stud, she is a slut! A meta-analysis on the continued existence of sexual double standards. *Personality and Social Psychology Review*, 24(2), 163–190. <https://doi.org/10.1177/1088868319891310>
- England, P., & Bearak, J. (2014). The sexual double standard and gender differences in attitudes toward casual sex among U.S. university students. *Demographic Research*, 30, 1327–1338. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2014.30.46>
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics: 4th Edition*. SAGE Publications Ltd.
- Gawronski, B., & Bodenhausen, G. V. (2006). Associative and propositional processes in

- evaluation: An integrative review of implicit and explicit attitude change. *Psychological Bulletin*, 132(5), 692–731. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.132.5.692>
- Greenwald, A. G., Banaji, M. R., Rudman, L. A., Farnham, S. D., Nosek, B. A., & Mellott, D. S. (2002). A unified theory of implicit attitudes, stereotypes, self-esteem, and self-concept. *Psychological Review*, 109(1), 3–25. <https://doi.org/10.1037/0033295X.109.1.3>
- Greenwald, A. G., Poehlman, T. A., Uhlmann, E. L., & Banaji, M. R. (2009). Understanding and using the Implicit Association Test: III. Meta-analysis of predictive validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(1), 17-41 <https://doi.org/10.1037/a0015575>
- Hill, C., & Kearl, M. A. (2011). Crossing the line: Sexual harassment at school. *American Association of University Women*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED525785.pdf>
- Jaccard, J., Dittus, P. J., & Gordon, V. V. (1998). Parent-adolescent congruency in reports of adolescent sexual behavior and in communications about sexual behavior. *Child Development*, 69(1), 247-261. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1998.tb06146.x>
- Kettrey, H. H. (2016). What’s gender got to do with it? Sexual double standards and power in Heterosexual college hookups. *The Journal of Sex Research*, 53 (7), 754–765. <https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1145181>
- Kim, J. L., & Ward, L. M. (2007). Silence speaks volumes: Parental sexual communication among Asian American emerging adults. *Journal of Adolescent Research*, 22(1), 3-31. <https://doi.org/10.1177/0743558406294916>
- Kreager, D. A., Staff, J., Gauthier, R., Lefkowitz, E. S., & Feinberg, M. E. (2016). The double standard at sexual debut: gender, sexual behavior and adolescent peer acceptance. *Sex Roles*, 75, 377-392. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0618-x>
- Laible, D. J., Carlo, G., & Roesch, S. C. (2004). Pathways to self-esteem in late adolescence: the role of parent and peer attachment, empathy, and social behaviors. *Journal of Adolescence*, 27(6),703-716. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2004.05.005>
- Lee, I. C., Pratto, F., & Johnsen, B. T. (2011). Intergroup consensus/disagreement in support of group based hierarchy: An examination of socio-structural and psycho-cultural factors. *Psychological Bulletin*, 137(6), 1029–1064. <https://doi.org/10.1037/a0025410>
- Lefkowitz, E. S., Shearer, C. L., Gillen, M. M., & Espinosa-Hernandez, G. (2014). How gendered attitudes relate to women’s and men’s sexual behaviors and beliefs. *Sexuality & Culture*, 18, 833–846. <https://doi.org/10.1007/s12119-014-9225-6>

- L'Engle, K. L., Brown, J. D., & Kenneavy, K. (2006). The mass media are an important context for adolescents' sexual behavior. *Journal of Adolescent Health, 38*(3), 186-192. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2005.03.020>
- L'Engle, K. L., & Jackson, C. (2008). Socialization influences on early adolescents' cognitive susceptibility and transition to sexual intercourse. *Journal of Research on Adolescence, 18*, 353-378. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2008.00563.x>
- Marks, M. J., & Fraley, R. C. (2006). Confirmation bias and the sexual double standard. *Sex Roles, 54*, 19–26. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-8866-9>
- Meuhlenhard, C. L., & McCoy, M. L. (1991). Double standard/ Double bind: The sexual double standard and women's communication about sex. *Psychology of Women Quarterly, 15*(3), 447-461. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1991.tb00420.x>
- Miller, T. W., & Panjikaran, K. J. (2001). *Studies in Comparability: The Propensity Scoring Approach*. Madison: University of Wisconsin-Madison.
- Miller, K.R. (2012). *Influence of parental communication of sexual messages on late adolescent sexual assertiveness and sexual experience and the influence of adolescent adherence to the sexual double standard: An exploratory study*. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=osu1337093690
- Nolin, M. J., & Petersen, K. K. (1992). Gender differences in parent-child communication about sexuality: An exploratory study. *Journal of Adolescent Research, 7*, 59-79. <https://doi.org/10.1177/074355489271005>
- Nosek, B.A., Banaji, M.R., & Greenwald, A.G. (2002). Harvesting implicit group attitudes and beliefs from a demonstration web site. *Group Dynamics: theory, Research, and Practice, 6*(1), 101-115. <https://doi.org/10.1037/1089-2699.6.1.101>
- Phinney, J.S., & Flores, J. (2002). UNPACKAGING ACCULTURATION. Aspects of Acculturation as Predictors of Traditional Sex Role Attitudes. *JOURNAL OF CROSS CULTURAL PSYCHOLOGY, 33*(3), 320-331. <https://doi.org/10.1177/0022022102033003007>
- Ragsdale, K., Bersamin, M. M., Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L., Kerrick, M. R., & Grube, J. W. (2014). Development of sexual expectancies among adolescents: Contributions by parents, peers and the media. *The Journal of Sex Research, 51*, 551-560. <https://doi.org/10.1080/00224499.2012.753025>
- Rudman, L. A., Fetterolf, J. C., & Sanchez, D. T. (2013). What motivates the sexual double standard? More support for male versus female control theory. *Personality and Social Psychology Bulletin, 39*(2), 250-263. <https://doi.org/10.1177/0146167212472375>

- Sakaluk, J. K., & Milhausen, R. R. (2012). Factors influencing university students' explicit and implicit sexual double standards. *Journal of Sex Research, 49*(5), 464-476.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2011.569976>
- Schönbrodt, F. D., Perugini, M. (2013). At what sample size do correlations stabilize? *Journal of Research in Personality, 47*(5), 609-612. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2013.05.009>
- Schneider, W., & Shiffrin, R. M. (1977). Controlled and automatic human information processing: I. Detection, search, and attention. *Psychological Review, 84*(1), 1-66.
<https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.1.1>
- Scull, T. M., Malik, C. V., & Kupersmidt, J. B. (2018). Understanding the unique role of media message processing in predicting adolescent sexual behavior intentions in the USA. *Journal of Children and Media, 12*, 258-274.
<https://doi.org/10.1080/17482798.2017.1403937>
- Shen, A. C., Chiu, M. Y., & Gao, J. (2012). Predictors of dating violence among Chinese adolescents. *Journal of Interpersonal Violence, 27*(6), 1066–1089.
<https://doi.org/10.1177/0886260511424497>
- Sumter, S. R., Bokhorst, C. L., Steinberg, L., & Westenberg, P. M. (2009). The developmental pattern of resistance to peer influence in adolescence: Will the teenager ever be able to resist? *Journal of Adolescence, 32*(4), 1009-1021.
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2008.08.010>
- Thornburg, H. D. (1981). The amount of sex information learning during early adolescence. *Journal of Early Adolescence, 1*(2), 171-183.
<https://doi.org/10.1177/027243168100100207>
- Vanwesenbeeck, I. (2011). Diverse verlangens. Seksuele ontwikkeling onder moderne dubbele moraal. *Tijdschrift voor Seksuologie, 35*(4), 232-239.
https://www.researchgate.net/publication/254903019_Diverse_verlangens_seksuele_ontwikkeling_onder_moderne_dubbele_moraal
- Van Bavel, B. (2014). *Vermogensongelijkheid in Nederland*. Economische Statistische Berichten, 99, 392-295.
- Van de Bongardt, D., Reitz, E., & Deković, M. (2012). Vroeg seksueel debuut in Nederland: een longitudinale studie naar de rol van individuele kenmerken, opvoeding en leeftijdgenoten. *Kind & Adolescent, 33*(4), 194-205.
<https://doi.org/10.1007/s12453012-0026-0>
- Van de Bongardt, D., De Graaf, H., Reitz, E., & Deković, M. (2014). Parents as moderators of longitudinal associations between sexual peer norms and Dutch adolescents' sexual

- initiation and intention. *Journal of Adolescent Health*, 55(3), 388-393.
<https://doi.org/10.1016>
- Wood, W., Eagly, A. H. (2012). Biosocial construction of sex differences and similarities in behavior. *Advances in experimental social psychology*, 46(2), 55–123.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-394281-4.00002-7>
- World Economic Forum. (2021). *Global Gender Gap Report*.
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf
- Wright, P. J. (2009). Father-child sexual communication in the United States: A review and synthesis. *Journal of Family Communication*, 9(4), 233-250.
<https://doi.org/10.1080/15267430903221880>
- Zaikman, Y., & Marks, M. J. (2014). Ambivalent sexism and the sexual double standard. *Sex Roles*, 71, 333-344. <https://doi.org/10.1007/s11199-014-0417-1>
- Zaikman, Y., Marks, M. J., Young, T. M., & Zeiber, J. A. (2016). Gender role violations and the sexual double standard. *Journal of Homosexuality*, 63(12), 1608-1629.
<https://doi.org/10.1080/00918369.2016.1158007>